

QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)

**MAGISTRAT DR.
MICHAEL MALLIA**

Seduta tat-2 ta' Frar, 2004

Avviz Numru. 517/2002

Melita Cable p.l.c.

vs

Central Asphalt Ltd.

Il-Qorti,

Rat l-avviz ipprezentat mis-socjeta' attrici fit-28 ta' Awissu, 2002 fejn talbet lil din il-Qorti li tikkundanna lis-socjeta' konvenuta thallas is-somma ta' erbat elef u sbatax-il lira Maltin (Lm4,017) jew somma ohra verjuri li tillikwida dina l-Onorabbli Qorti rapprezentanti ammont dovut ghall-materjal u manodopera nvoluta sabiex tigi riparata l-hsara kkawzata mis-socjeta' konvenuta fuq cables appartenenti lis-socjeta' attrici sitwati fi Triq Hal Gharghur kantuniera ma' Triq San Pawl, Naxxar fid-9 ta' Jannar 2001 u dan minhabba li naqset li tesegwixxi bi prudenza u ghaqal jew naqset tivverifika x'cables kienu ghaddejjin taht l-art tal-lokalita' fejn kienet qed tesegwixxi x-xogholijiet ta' thaffir.

Bl-ispejjez komprizi dawk ta' l-avviz u ta' l-ittra ufficjali datata 3 ta' Lulju, 2002 u bl-interessi legali mid-data tal-ittra ufficjali kontra s-socjeta' konvenuta li giet ingunta ghas-subizzjoni.

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet tas-socjeta' konvenuta fejn eccepiet illi:

1. Preliminarjament illi hija mhix il-legittimu kontradittur stante illi kellha titharrek is-socjeta' Roads Group Limited.

2. Fit-tieni lok u minghajr pregudizzju illi s-socjeta' konvenuta mhux minnu illi agixxiet b'xi nuqqas ta' prudenza jew ghaqal u wisq anqas illi naqset illi tivverifika x'cables kienu ghaddejnin minn taht l-art, izda fil-fatt il-cables ma kienux ghaddejnin skond is-sinjali maghmula jew skond il-prattika normali, u ghalhekk ma ghandu qatt ikun dikjarat illi hija responsabbli ghal xi hserat li setghu gew ikkawzati, kollox kif jigi ppruvat ahjar fil-kors tal-kawza.

3. Fit-tielet lok illi l-ammont riklamat huwa esagerat u mhux gustifikat.

Bl-ispejjez kollha kontra s-socjeta' attrici.

Semghet ix-xhieda bil-gurament.

Rat l-atti u d-dokumenti kollha tal-kawza.

Ikkunsidrat:

Illi fid-9 ta' Jannar, 2001 is-socjeta' konvenuta kienet qed tahdem trinka fi Triq Hal Gharghur kantuniera ma' Triq San Pawl in-Naxxar. Din it-trinka kienet qiegħda ssir b'*mechanical excavator* magħruf bhala *mini himack*. Hin minnhom intlaqat cable tas-socjeta' attrici u gew ikkawzati danni fl-ammont ta' erbat elef u sbatax-il lira Maltin (Lm4,017). Filwaqt li mhuwiex kontestat illi kienet is-socjeta' konvenuta illi ghamlet dan ix-xogħol, qajjmet

Kopja Informali ta' Sentenza

diversi eccezzjonijiet fosthom dik illi ma kienetx il-legittimu kontradittur u t-tieni li wzat id-diligenza kollha biex ma jigix ikkawzat hsarat, illi ma kienx tort taghha illi dan gara.

Il-Qorti ghalhekk trid tghaddi biex tikkonsidra dawn l-eccezzjonijiet bl-ewwel wahda dik li s-socjeta' konvenuta mhix il-legittimu kontradittur.

Ikkunsidrat:

Din l-eccezzjoni hija bazata fuq l-applikazzjoni tal-permess li kopja taghha tinsab esebita a fol 23. Il-permess inghata lir-Roads Group li s-socjeta' konvenuta tiffirma parti minnha. Fl-istess applikazzjoni pero' hdejn l-isem ta' l-applikant hemm parentesi fejn inghad illi x-xoghol ser ikun *sub contracted* lil Central Asphalt. Dan ukoll jidher ri-prodott fil-permess illi nghata mis-socjeta' attrici a fol 30. Ghalhekk is-socjeta' Central Asphalt dejjem iffigurat fl-applikazzjonijiet u l-permessi necessarji sabiex isiru x-xogholijiet. Kienu wkoll ir-rapprezentanti tas-socjeta' konvenuta illi ftehm u mar-rapprezentanti tal-Maltacom u l-Melita Cable sabiex jigi markat il-cable b'sinjali fuq l-art. Ghalhekk minkejja li Roads Group tidher li ghamlet l-applikazzjonijiet, dana dejjem sar ghan-nom u fl-interess tas-socjeta' konvenuta illi mall-ewwel kienet tidher illi ser tkun kuntrattata biex taghmel ix-xoghol. Ghalhekk jidher li r-relazzjoni bejn il-partijiet tohrog "*ex contractu*" anke tramite l-konsegwenzi tal-permess moghti mis-socjeta' attrici liema permess jinsab a fol 30. Barra minnhekk il-Qorti jidhrilha illi hemm ukoll relazzjoni "*ex delictio*" peress illi kienet is-socjeta' konvenuta illi ghamlet il-hsara u ghalhekk dahlet f' relazzjoni diretta apparti dak "*ex contractu*" mas-socjeta' attrici li kellha d-dritt kwezit li tfittex lis-socjeta' konvenuta. Ghalhekk il-Qorti ma jidhrilhiex li l-ewwel eccezzjoni tas-socjeta' konvenuta ghandha xi fundament u filwaqt illi tichadha, tghaddi biex tikkonsidra l-meritu.

Ikkunsidrat:

Kif gia ngad, mhux kontestat li kienet is-socjeta' konvenuta li kienet qed twettaq ix-xogholijiet u kien

haddiem minn taghha illi ghamel il-hsara bl-uzu ta' *mini excavator* peress illi ma qaghadx attent bizzjed ghal konkos illi kien hemm ezatt fuq il-cables kemm dawk li kienu proprjeta' tas-socjeta' attrici u dawk tas-socjeta' Maltacom. Is-socjeta' konvenuta bbazat id-difiza taghha principalment fuq il-fatt illi l-marki illi saru mis-socjeta' Maltacom bl-assistenza tal-Melita Cable ma kienux verament jirrispettaw il-posizzjoni tal-cables taht l-art. Gie pprezentat ukoll certifikat ta' perit illi b'certa teknika wera illi l-cable ntlagat f'post fejn ma kienx immarkat. Hu xhin hu, rrizulta mill-atti pero' illi waqt li kien qed isir it-thaffir l-operatur gie fuq xi saff tal-konkos u minkejja dan baqa' jhaffer xorta wahda u saru l-hsarat.

John Cauchi foreman mas-socjeta' konvenuta a fol 38 ighid testwalment: "nafu illi meta nkunu qeghdin inhaffru trinka u naslu ghal konkos, irridu nuzaw *hand tools* u mhux makkinarju tqil. Dak il-hin konna qeghdin nuzaw *mini excavator* ..... Avolja l-cable kien mgħotti bil-konkos, ahna ma konniex nafu li kien hemm il-cable tahtu. Ghalhekk l-*excavator* baqa' niezel."

Victor Busuttil *senior technical officer* mal-Maltacom a fol 19 jikkonferma illi t-trinka kienet qieghda ssir b'*excavator* u meta kellem lill-operatur, sab illi dana kien guvnott li ma tantx kellu esperjenza f'dan it-tip ta' xoghol. L-operator qallu illi ma kienx jaf li kellu jieqaf meta jsib il-konkos u beda jhaffer ezatt fuq il-marki ghax haseb li dak kien is-sinjall fejn kellu jtaqqab.

Il-kwistjoni kollha ta' din il-kawza ddur fuq il-permess maghruf "*conditions for granting of excavation permits to contractors*" illi kopja tieghu tinsab esebita a fol 25 tal-process. Fost il-kondizzjonijiet ta' dan id-dokument insibu dak numru 3 li jghid fost affarijiet ohra "*....in this respect the contractor has the full responsibility to use the appropriate excavating equipment which does not cause any damage to their infrastructure. Hand tools are recommended for such work.*" Is-socjeta' konvenuta targumenta li l-uzu ta' *mini excavator* jinkwadra fid-definizzjoni ta' *appropriate excavating equipment* fic-cirkostanzi ta' dan il-kaz.

Filwaqt li din il-Qorti lesta tirrikonoxxi li *mini excavator* ma jaqax taht id-definizzjoni ta' *heavy equipment*, lanqas ma jaqa' taht id-definizzjoni ta' *hand tool* u l-fatt illi giet ikkawzata l-hsara bl-uzu ta' dak il-makkinarju, jidher illi dana ma kienx *appropriate excavating equipment* ghal dak it-tip ta' xoghol. Ma hemmx dubbju illi hekk kif indunaw li hemm il-konkos, is-socjeta' konvenuta messha waqfet mix-xogholijiet u komplet thaffer bl-idejn, kif rakkomanda l-istess kondizzjonijiet. Minkejja illi hija biss rakkomandazzjoni, hija gwida tajba ghal min ikun qed jaghmel trinka biex joqghod ferm attent meta jsib dan it-tip ta' ostakolu.

Ix-xhieda ta' John Cauchi l-foreman tas-socjeta' konvenuta hija ndikazzjoni ta' negligenza u traskuragni da' parti ta' l-istess socjeta' meta fost affarijiet ohra jghid "*allavolja l-cable kien mghotti bil-konkos, ahna ma konniex nafu li kien hemm cable tahtu u ghalhekk l-excavator baqa' niezel.*" Il-Qorti hija tal-fehma illi l-konkos ma kienx qieghed hemmhekk ghal xejn u min hu tal-mistier setgha jissoponi li tahtu kien hemm xi haga. Ma dan kollu ma jidhirx illi kien jimpurtah wisq u x-xogholijiet baqghu ghaddejjin bhal li kieku ma kien hemm xejn, meta kien f'posizzjoni li jevita' din il-hsara b'daqx xejn prudenza billi jevita' milli jkompli jhaffer darba nstab il-konkos.

Ghalhekk il-Qorti jidhrilha illi s-socjeta' konvenuta kienet negligenti u traskurata fl-operat taghha, fejn minkejja illi kellha l-indikazzjonijiet kollha illi setgha kien hemm cable, l-operatur tas-socjeta' konvenuta bi traskuragni baqa' ghaddej xorta wahda bhal li kieku ma kien hemm xejn.

Ir-responsabbilta' tas-socjeta' konvenuta ghalhekk hija naxxenti kemm mill-ksur tal-kondizzjonijiet tax-xoghol kif maghmula fid-dokument a fol 25 meta uzaw apparat li ma kienx "*appropriate excavating equipment*" u kemm ghax ma uzawx il-prudenza kollha meta sabu l-konkos u baqghu jhaffru xorta wahda u kkawzaw il-hsarat. Il-kwistjoni tal-marki hija wahda ncidentali u ma taffettwax ir-responsabbilta' tas-socjeta' konvenuta. Ghalhekk il-Qorti mhix sejra tidhol f'din il-kwistjoni u tindaga

Kopja Informali ta' Sentenza

jekk fil-fatt il-marki sarux fuq il-cable jew le, peress illi r-responsabbilta' hija naxxenti minn agir iehor ta' l-istess socjeta' konvenuta, liema agir kien kolpuz fil-konfront tas-socjeta' attrici.

Ghal dawk illi huma d-danni, gie esebit prospett a fol 33 tal-process li ma giex kontestat. Il-Qorti taghmel referenza ghax-xhieda ta' Simon Montanaro li huwa Head of Networks Operations tal-Melita Cable a fol 29 fejn ighid illi *fibres optic cable* jiswa hafna flus u t-tiswija tieghu tiswa aktar ghaliex trid makkinarju spezializzat u procedura delikata illi tiehu hafna hin sabiex it-tiswija ssir skond l-arti u s-sengha. Ghalhekk il-Qorti ma ssib l-ebda raguni l-ghala ghandha tiddubita mill-ammont reklamat.

Ghal dawn ir-ragunijiet,

Il-Qorti taqta' u tiddeciedi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet kollha tas-socjeta' konvenuta, tilqa' t-talba tas-socjeta' attrici u tikkundanna lis-socjeta' konvenuta thallasha s-somma ta' erbat elef u sbatax-il lira Maltin (Lm4,017) rapprezentanti ammont dovut ghall-materjal u manodopera nvoluta sabiex tigi riparata l-hsara kkawzata mis-socjeta' konvenuta fuq cables appartenenti lis-socjeta' attrici sitwati fi Triq Hal Gharghur kantuniera ma' Triq San Pawl, Naxxar fid-9 ta' Jannar 2001 u dana l-ghaliex is-socjeta' konvenuta naqset li tesegwixxi bi prudenza u ghaqal ix-xogholijiet inkarigati lilha.

Bl-ispejjez u l-imghax legali mid-data tan-notifika ta' l-avviz, kontra s-socjeta' konvenuta.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----